

Глава V

ПРЕБАДИВАЊЕ СА СРЕМСКОГ ФРОНТА НА ДРИНУ

Јануара 1945. године подручје источне Босне добило је још већи оперативни значај. Немци су померањем делова Групе армија „Е“ из Сарајева долином Босне намеравали да овде створе јаку одбрану и што боље заштите десни бок своје групације у Срему.

Због груписања јаких снага непријатеља и могућности њихових офанзивних дејстава на подручју североисточне Босне постојала је опасност да 2. армија НОВЈ буде одсечена од својих база снабдевања у Србији и да непријатељ организује јаку одбрану на линији Сарајево — Власеница — Зворник — село Јања, повезујући је са одбраном простора Бијељина — Брчко.

За одбрану овог подручја непријатељ је ангажовао 7. СС дивизију и делове 104. ловачке дивизије на простору Брчко — Босански Шамац, пуковску борбену групу „Скендербег“ код Бијељине и 12. усташко-домобранску дивизију у рејону Брчког, док је главнину четничких снага прикупио на планини Мајевици и Требави.

Друга армија НОВЈ је у јануару у неколико напруга изводила офанзивна дејства да би ослободила Бијељину. Крајем јануара и почетком фебруара су 28. и 17. дивизија НОВЈ три пута нападале на Бијељину и нису успеле да савладају јако упориште непријатеља у овом граду. Град је бранила борбена група „Скендербег“, делови 12. усташко-домобранске дивизије и друге немачко-квислиншке јединице.

Желећи да обезбеди неметано пребацивање снага северно од Саве, непријатељ је предузео осигуравање кључних положаја и комуникација, те је са једним пуком 104. ловачке дивизије интервенисао преко Брчког ка Бијељини. Немачка 22. пешадијска дивизија и 963. тврђавска бригада 11. фебруара продрле су из рејона села Дрињаче преко Зворника ка Бијељини и 13. фебруара предњим делом избили до села Муслиманског Шепка. Да би се спречило спајање 22. дивизије и 963. тврђавске бригаде са борбеном групом „Скендербег“ у Бијељини и деловима 104. ловачке дивизије у Брчком, Врховни штаб НОВ Југославије је хитно упутио 2. пролетерску дивизију из Срема на сектор реке Дрине и предао је 2. армији.¹

У привремено стабилизованој ситуацији на сремском фронту 2. дивизија је 9. фебруара ујутру отицела марш, под заштитом 21. дивизије, за пребацивање у рејон села Јање. Иског дана у 05,00 часова 3. српска бригада је отпочела марш из Илока правцем Илок — Љуба — село Ердевик, где је стигла у 09,30 часова. Четврта пролетерска бригада маршевала је преко села Нештина и села Сусека до села Лежимира, а штаб дивизије и 2. пролетерска бригада су остали у Илоку.²

Сутрадан, 10. фебруара, 3. српска бригада је маршовала правцем Ердевик — Сремска Митровица, пребацила се преко Саве и у 20,00 часова стигла у село Ноћај. Друга пролетерска бригада се пребацила у село Чалму, а 4. пролетерска бригада у село Јарак.

Једанаестог фебруара у 12,00 часова 3. српска бригада је из Ноћаја извршила марш правцем село Глушци — Богатић — село Прњавор, где је стигла око 22,00 часа. Истовремено је 2. пролетерска бригада стигла у село Штитаре, а 4. пролетерска бригада на простор Шапца.³

На овом простору 2. пролетерска дивизија је добила наређење да поседне и организује за одбрану територију од Малог Зворника до ушћа Арине у Саву, и то на линији Горња Ковиљача — село Жарковић — к. 346 — Велике њиве — ушће Дрине у Саву. Требало

¹ *Ослободилачки рат*, књ. 2, стр. 508—512.

² Архив ВИИ, кут. 735, бр. рег. 1/2.

³ Архив ВИИ, кут. 737, бр. рег. 4/7.

је ову линију добро утврдити и организовати за одбрану, пошто је постојала могућност да непријатељ на том делу Дрине пређе с леве обале на десну. Штабовима бригада је наређено да одбрану организују уз реку Арину, а да извиђају обе њене обале, нарочито скелска места прелаза и да одржавају међусобну везу. Бригаде су морале одсутно бранити додељене им положаје.

С тим у вези је 12. фебруара 3. српска бригада извршила марш и развила се по батаљонима. Први батаљон је маршевао правцем: Прњавор — Лешница — Лозница — Ковиљача, а након пристизања посео за одбрану положај на одсеку Ковиљача — железничка станица Бања Ковиљача; 2. батаљон је маршовао иза 1. батаљона и посео за одбрану одсек Бојића ада — Кривнћа ада; 3. батаљон је посео рејон од десне границе 1. батаљона, па укључно до Бојића аде; 4. батаљон рејон од Јермића аде до Бојића аде.

Штаб бригаде са приштапским јединицама стигао је у Лозницу око 15,00 часова и ту се разместио.

Четврта пролетерска бригада је организовала одбрану на одсеку Просинац — Ковиљача, а 2. пролетерска бригада је задржана у резерви на простору село Слатина — Јадранска Лешница — село Јошево — Брњац и била је предвиђена за суделовање у правцу •Зворника.

: ПРЕЛАЗ ПРЕКО ДРИНЕ И БОРБЕ КОД ШЕПКА

Непријатељева одбрана на левој обали Дрине налазила се на линији Млаћевац — село Кула Град — Велики Зворник — Вратоломац (триг. 379) — село Каракаја — село Челопек — село Козлук — село Брањево. На делу комуникације Зворник — село Рочевих налазиле су се снаге у јачини око 5.000 немачких војника. Против ових немачких снага на левој обали Дрине водили су жестоке борбе делови 2. армије НОВЈ.

Од јединица 2. пролетерске дивизије непријатељеве снаге на комуникацији Зворник — Бијељина могле су бити осматране и тучене са десне обале Дрине.

Ради садејства снагама на левој обали Дрине и да би се непријатељу спречио пробој у Посавину правцем Зворник — Бијељина, штаб 2. дивизије је добио

наређење да на одсеку Зворника пребаци две бригаде преко Дрине да садејствују јединицама 2. армије у нападу на непријатељеве снаге које су наступале од Дршваче ка Зворнику. С тим у вези је штаб 2. пролетерске дивизије заповешћу бр. 343 од 13. фебруара" наредио 3. српској и 4. пролетерској бригади да се пребаце на леву обалу Дрине. Прво је преко реке пребачена 3. српска бригада, која је одмах посела положаје код села Муслиманског Шепка и Црквине затворила правац Зворник — село Јања. Десно од 3. српске бригаде посела је положај на линији Градац (к. 425) — село Врела — к. 185 — Осој 4. пролетерска бригада, која се пребацила на леву обалу Дрине ноћу између 13. и 14. фебруара. Прелаз скелом преко Дрине 3. и 4. бригада извршиле су северно од Лознице код села Брањева.

Трећа српска бригада претходно је извршила извиђање реке и прикупила све чамце и скеле дуж обале, а затим је отпочела пребацивање на одсеку ширег захвата окуке Бајића аде. Њен је задатак био да одмах после прелаза избије на доминантне положаје, образује мостобран и брани га по сваку цену до пребацивања осталих јединица које ће га проширити, пресећи комуникацију и спречити извлачење немачкој 22. пешадијској дивизији правцем Зворник — Бијелина.

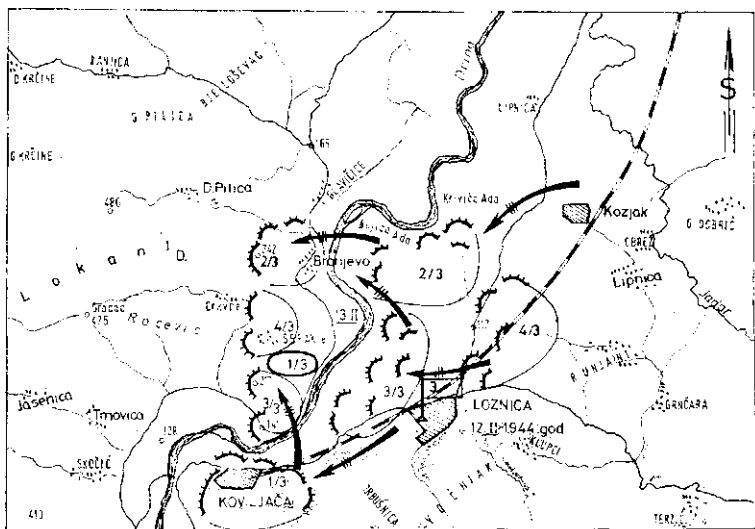
Након добивеног задатка командант бригаде мајор Михаило Гавриловић је извршио рекогносцирање одсека ирелаза и одлучио да одмах, по дану упуту извиђачке групе преко Дрине да извиде леву обалу. За одсек ирелаза изабрао је рејон Бојића аде, који није одговарао тактичким начелима, али се рачунало да ће се баш зато постићи изненађење. Извиђачке групе су донеле извештај да на том одсеку нема непријатељевих делова, те је командант предузео пребацивање јединица бригаде преко Дрине из покрета, упућујући батаљоне редоследом пристизања на место прелаза. Прелаз је изведен по дану, мада је према замисли штаба 2. пролетерске дивизије то требало учинити наредне ноћи.

Батаљони су одмах након прелаза Дрине одлазили у одређене рејоне, и поселили положаје за одбрану. Бригада је у целини организовала одбрану на линији

⁴⁴ Архив ВИИ, кут. 733, бр. рег. 1027.

к. 141 — к. 217 — Муслимански Шепак — Црквине (к. 325) — к. 242 и тиме обезбедила сигуран мостобран на левој обали за остале јединице. Четврти батаљон посео је положај код Муслиманског Шепка, 3. батаљон на линији Кућерине — к. 141, а 2. батаљон од комуникације укључно са к. 225, док се 1. батаљон, као бригадна резерва, налазио у селу Православном Шепку.

Са мостобрана је већ 13. фебруара у 15,00 часова 4. батаљон извршио напад на снаге непријатеља, које су покушавале продор правцем занадно од Муслиманског Шепка. Том приликом непријатељ је одбачен на свој полазни положај. У борби је јуначки погинуо чувени бомбаш 4. батаљона Владимир Васиљевић Корчагин. Када је уништио непријатељев бункер и кренуо на други, пао је. Ту су још погинули водник Душан Димитријевић и храбри бомбаш Драгољуб Е. Алексић, рођен 8. марта 1924. године у Чачку.

Пребацивање бригаде преко Дрине (12. и 13. II 1945. год.).

Све до пада мрака 13. фебруара непријатељ је предузимао напад за нападом са циљем да збаци јединице 3. бригаде са поседнутих положаја. Међутим, сви ње-

гови јаки и жестоки јуриши, које је изводио у кратким времеиским размацима, нису успели. Јединице 3. бригаде остале су чврсто на својим положајима и одбијале ватром нападе са већих одстојања, затим ручним бомбама и најзад борбом прса у прса. Борбе су биле жестоке, па су и обострани губици били велики.⁵

Авијација НОВЈ је повремено подржавала одбрану 3. српске бригаде, а делом и 4. пролетерске бригаде митраљирајући и бомбардујући непријатеља на положајима и у дубини његовог распореда. За све време борбе њена подршка је била веома ефикасна.

И 14. фебруара непријатељ је целог дана нападао положаје 3. српске бригаде са тежиштем у захвату комуникације Зворник — Бијељина, којом је хтео по сваку цену да обезбеди покрет својих снага. Истог дана је и 4. пролетерска бригада издржала такође жестоке нападе непријатеља, а 2. пролетерска и 6. српска бригада, која се у међувремену вратила у састав 2. пролетерске дивизије, ватром своје артиљерије и пешадијског наоружања са положаја на десној обали Дрине су ометале покрете непријатељевих снага и подржавале одбрану 3. и 4. бригаде.

У току преподнева 15. фебруара непријатељ је и даље вршио јак притисак на положаје 3. и 4. бригаде, нарочито након пристизања појачања. Међутим, и ови покушаји непријатељевих снага да се пробију комуникацијом у правцу Јање били су одбијени. Тежиште напада непријатељ је усмерио на извршење пробоја на десном крилу одбрамбеног одсека 3. српске бригаде. На том правцу извршио је неколико узастопних јуриша и успео да упадне у предњи крај одбране бригаде. Ипак, организоваиом и упорном одбраном бригада је успела да заустави и одбије нападе непријатељевих снага и да их противнападом своје резерве одбаци на полазни положај и успостави нарушен систем одбране. Наредне ноћи пребачена је и 6. српска бригада из дивизијске резерве у рејон села Брањева ради ојачања ових двеју бригада, док је 2. пролетерска бригада с десне обале реке ометала наступање Немаца левом обалом Дрине.⁶

⁵ Архив ВИИ, кут. 735, бр. 1/2 и кут. 737, бр. рег. 4/7.

⁶ Ј. Вукотић, н.д., стр. 493.

Шеснаестог фебруара су 3. и 4. бригада, према телефонском наређењу команданта дивизије потпуковника Средоја Урошевића, предузеле напад са циљем да заузму поједине доминантне тачке у непријатељевом распореду и ослоне одбрану на што солидније земљишне објекте како би сигурније затвориле правац према Јањи. Целог дана 3. и 4. бригада су нападале на утврђене положаје непријатеља подржаване дивизијском артиљеријом са ватрених положаја на десној обали Дрине. Напад обе бригаде био је заиста жесток. Непријатељ се одсудно бранио. Извођено је више узастопних јуриша на свим правцима напада. Пред мрак 3. српска бригада је успела да овлада непријатељевим положајем код Шенице аде. Највећи успех постигао је деснокрилни 3. батаљон који је у једном налету око 16,00 часова заузео први непријатељев положај, где је јаком ватром био заустављен. У 22,00 часа батаљон је наставно јуриш и заузео и други непријатељев положај. Трећи положај непријатеља био је топографски јачи али и доминантнији, а за његову одбрану непријатељ је привукао и резерву, због чега је 3. батаљон био принуђен да одустане од даљег напада и да се у ноћи повуче на свој полазни положај.

Четврта пролетерска бригада такође је успела пред мрак да заузме неколико важних бункера у систему непријатељеве одбране.

Да су борбе заиста биле тешке види се и по обостраним губицима. Код непријатеља они су били веома велики, а код 3. и 4. бригаде су износили 24 погинула и 47 рањених бораца.⁷

Седамнаестог фебруара, да би ослободио пролаз комуникацијом Зворник — Бијељина, непријатељ је предузео једновремен напад из рејона села Козлука и из рејона Бијељине. Јаке снаге немачке 22. дивизије са правца Козлука су нападе на положаје 3. српске бригаде. Истовремено са севера, из правца Бијељине, предузеле су напад на положаје 6. српске бригаде једипцс 734. пешадијског пука немачке 104. ловачке дивизије. Борбе су биле врло тешке и драматичне. Трећа српска и 4. пролетерска бригада су успеле да одрже

⁴⁴ Архив ВИИ, кут. 733, бр. рег. 1027.

своје положаје и одбију све нападе непријатеља у преподневним часовима 17. фебруара. Али, пошто се 6. бригада није могла одржати на свом одсеку одбране, а да њеним повлачењем на линији Дуго поље — Шкулића ада 3. српска бригада, која је иза себе имала и реку Дрину, не би била доведена у тешку ситуацију, штаб 2. пролетерске дивизије је благовремено донео одлуку и телефоном издао наређење да напусти своје положаје код Шепка и да се пребаци са леве на десну обалу Дрине.

Под заштитом 6. бригаде са положаја Дуго поље — Шкулића ада и 4. пролетерске бригаде са косе северно од Муслиманског Шепка и својих заштитних делова 3. српска бригада је у подне 17. фебруара предузела прелаз преко реке и до 18,00 часова пребацила се на десну обалу Дрине и посела положај к. 118 (Крндија) — Локва (1. батаљон) — к. 115 — село Старача (2. батаљон) — Кривића ада (4. батаљон) — Липничка мекхана — Доњевац — к. 113 — Лукића колиба (3. батаљон). Заштиту пребацивања вршиле су по једна чета из 1. и 2. батаљона бригаде, које су затварале комуникацију код села Брањева. Оне су одолеле веома снажним притиску непријатеља и у 18,00 часова се пребациле преко Дрине.

Четврта пролетерска бригада 17. фебруара је остала на дотадашњим положајима, проширила се на део иоложаја 3. српске бригаде иосле њеног извлачеља и потпомагала јединице 3. бригаде при иребацивању на деспу обалу Дрине.

Авијација НОВЈ је у току дана била активна и успешно тукла непријатељеве колоне које су биле у иокрету јужно од Бијељине.⁸

У борбама на левој обали Дрине, у рејону села Муслиманског Шепка, 3. српска бригада је имала осетне гуоитке. Утврђено је да су у тим борбама, поред већ иоменутих Василијевића Васиљевића Корчагина, Душана Димитријевића и Драгољуба Алексића, погинули и ови борци 3. бригаде: Божидар С. Антић, рођен 10. октобра 1916. године у селу Теловцу код Беле Паланке, Борислав М. Алексић, рођен 21. марта 1925. у селу Ломници, срез левачки, Милош Н. Божовић, рођен 13. но-

" Архив ВИИ, кут. 733, бр. рег. 11/36.

вембра 1922. у селу Прељини код Чачка, Јосип С. Буковић, рођен 1. фебруара 1924. у селу Данковиће код Куршумлије, Будимир Бучковић, рођен 1925. у селу Себечевцу код Крушевца, Велимир Довитковић, рођен 1927. у селу Равном Долу, срез јабланички, Синиша Ј. Илшт, рођен 10. маја 1927. у селу Прељини код Чачка, Димитрије К. Илић, рођен 7. новембра 1925. у селу Осојници код Маглаја (Босна), Радосав М. Илић, рођен 15. јануара 1923. у селу Мешеву код Крушевца, Здравко М. Илић, рођен 15. октобра 1921. у селу Мешеву код Крушевца, Веселин В. Јаковљевић, рођен 21. јануара 1927. у селу Кулићима код Чачка, Драган Карић из села Паковрате код Чачка, Миодраг М. Аешовић, рођен 13. јуна 1926. у селу Комишњу, срез дежевски, Драган Б. Каровић, рођен 5. фебруара 1927. у Мршинцима код Чачка, Милојко М. Марковић, рођен 15. априла 1926. у селу Милочају, срез жички, Стојан Т. Миловановић из села Каменара код Крушевца, Павле Б. Мичуилић, рођен 13. априла 1924. у селу Дубову, срез добрички, Савета В. Милић, рођена 7. октобра 1925. у селу Бакусу, срез добрички, Александар М. Миленковић, рођен 1922. у селу Гласовику, срез добрички, Стеван Д. Нозаковић, рођен 24. септембра 1925. у селу Обилићу, срез пуеторечки, Синиша М. Николић, рођен 1925. у селу Алексиначком Бујмиру, срез алексиначки, Станоје А. Пејчић, рођен 1925. у селу Орашју код Власотинаца, Мирослав В. Панић, рођен 28. новембра 1921. у селу Мршинцима код Чачка, Мирослав В. Пауновић, рођен 1923. у селу Лужану, срез моравски, Милутин М. Пајовић, рођен 1926. у Чачку, Милан Павловић, Велимир В. Петковић, рођен 1925. у селу Шарлинцима код Аесковца, Велисав Петровић, рођен 10. марта 1914. у селу Себечевцу код Крушевца, Аксентије Петронијевић, рођен 12. јануара 1921. у селу Породину, срез ресавски, Владимир Ристић, рођен 5. маја 1927. у селу Вучаку код Крушевца, Вељко Радовановић, рођен 1924. у селу Бељини код Чачка, Милорад Ж. Ракичевић, рођен 2. јуна 1927. у селу Виљуши код Чачка, Живко Ставраг, рођен 11. маја 1925. у селу Бањици код Чачка, Милоје С. Симоновић, рођен 1925. у селу Гласовику, срез добрички, Радослав М. Спасић, рођен 13. априла 1926. у Мионици код Ваљева, Вукосав В. Станковић, рођен 15. новембра 1922. у селу Пепељевцу код Крушевца

ца, Слободан Станковић, рођен 15. маја 1921. у селу Пепељевцу код Крушевца, Младен П. Цветковић, рођен 15. јуна 1926. у селу Богојевцу код Лесковца, Србислав А. Цветковић, рођен 2. децембра 1926. у Прокупљу.

БОРБЕ У РЕЈОНУ ЛЕШНИЦЕ

После повлачења 3. српске бригаде на десну обалу Дрине непријатељ је успоставио контролу комуникације село Козлук — Бијељина. За њено обезбеђење Немци су издвојили око 3.000 војника борбене групе „Скендербег“, зеленог кадра, четника, милиције и 7 тенкова. Намера непријатеља је била да комуникацију задржи под својом контролом док има потребе за пребацивањем снага са југа ка Бијељини.

Трећа српска бригада са положајима на десној обали Дрине имала је задатак да непријатељу спречи покушај форсирања Дрине и да ватром тешког наоружања дејствује по његовим деловима на комуникацији Козлук — Јања — Бијељина на левој обали реке ради ометања и узнемиравања непријатеља при повлачењу.

Од 17. до 22. фебруара 1945. године ситуација у зони дејства 2. пролетерске дивизије није се битније изменила. Трећа српска бригада (и остале јединице дивизије) остала је на истим одбрамбеним положајима и примењивала разна активна и узнемиравајућа дејства, као: тучење ватром из артиљерије, минобацача и другог тешког наоружања; убацивање извиђачких и диверзантских група и извођење напада и диверзија у непријатељевом распореду, напада јуришних група са ограниченим циљем и др.

Штаб 3. српске бригаде 22. фебруара упутио је извиђачку групу, која се чамцем неопажено пребацила налевуобалу Дрине и донела извештај о јачини, саставу и стању непријатељевих јединица, да је борбени дух непријатеља опао, нарочито оних војника који нису немачке националности, да се његови војници по селима опијају и пљачкају, да су из насеља где су смештене непријатељеве јединице иселили месно становништво.

Двадесет трећег фебруара непријатељ је и даље извлачио своје снаге, али много обазривије због актив-

них дејстава јединица 2. пролетерске дивизије и јединица 2. армије које су непријатеља нападале са босанске стране. Непријатељ је појачавао своја стална обезбеђења комуникације, постављао заседе и препреке у међупросторе у захвату пута Козлук — Бијељина.

Бригада је у току дана са својег одсека одбране извиђала непријатеља и изводила дејства ради његовог узнемиравања. Авијација НОВЈ је и тада веома успешно дејствовала по непријатељевим јединицама у повлачењу и његовим положајима.⁹

Двадесет четвртог фебруара око 10,00 часова непријатељ је истурио једну извиђачку групу од 15 војника на обалу Дрине ради насилног извиђања према линији одбране 3. батаљона 3. српске бригаде. Непријатељска извиђачка група одмах је откривена и ватром одбачена. Истог дана око 13,00 часова непријатељ је упутио у насилно извиђање другу, јачу групу од око 60 војника. Група је одбијена при покушају да пређе реку, после чега је непријатељ рејон одбране 3. батаљона обасуо јаком ватром артиљерије и минобацача. У покушају да пређе на десну обалу Дрине непријатељ је на левој обали реке оставио једног погинулог и једног тешко рањеног војника.

Двадесет петог фебруара 3. српска бригада је била изложена повременој ватри непријатељеве артиљерије сасрећене на положаје у рејону села Шора. Ова дејства непријатеља предузета су ради обезбеђења несметаног повлачења његових главних снага правцем Козлук — Јања — Бијељина.

Сутрадан, 26. фебруара, непријатељ је отпочео повлачење својих главних снага са комуникације Зворник — Јања — Бијељина. Њега је потискивала 22. дивизија НОВЈ. Истог дана су се 4. продетерска и 6. српска бригада пребациле са леве на десну обалу Дрине и поселе положаје десно од 3. српске бригаде. Због тога је распоред 3. српске бригаде нешто измењен. Тако је 1. батаљон бранио рејон к. 109 — укључно Жичко поље; 2. батаљон рејон од Жичког поља до Коњске аде; 3. батаљон рејон од Коњоке аде до Шипуље, укључујући и пут који води за Пејића колибу; 4. батаљон

⁹ Архив ВИИ, кут. 735, рег. бр. 1/2. .

рејон од овог пута до Софић аде. Штаб бригаде је смештен у Лешници.¹⁰

Двадесет седмог и 28. фебруара на одсеку одбране 3. српске бригаде није било у борби, осим што је на Коњској ади заробљена једна четничка патрола од 5 војника, која је покушала да се провуче кроз борбени распоред бригаде.

Непријатељ је у протеклим данима повукао главнину снага правцем село Јања — Бијељина. Повлачење својих јединица штитио је јаком заштитницом, која је 2. марта 1945. године држала уређене положаје за одбрану на периферији Јање. Непријатељева заштитница бројала је око 1.000 војника са тенковима и доета артиљерије, њен је задатак био да обезбеди пристизање непријатељевих снага у рејон Бијељине, преформирање маршевских колона и даље повлачење према северозападу.

Авијација НОВЈ је и даље у више наврата митраљирала и бомбардовала непријатељеве положаје и његове колоне на маршу.

Трећа српска бригада налазила се у дотадашњем рејону одбране на десној обали Дрине, извињала непријатеља и изводила узнемиравајућа дејства.

Задатак бригаде био је затварање правца од села Јање ка Лешници и спречавање дејстава и убацивање четничких група, које је непријатељ појачано убацивао.

Трећег и 4. марта није било промена у рејону одбране бригаде. Непријатељ се није појављивао. Међутим, ноћу између 4. и 5. марта једна група четника, са потпуковником Миланом Лазаревићем, пребацила се на острво између два крака Дрине код Пејића аде. Ова група је наишла на предстражно одељење бригаде (јачине једне десетине), изненадила га и заробила. Из предстражног одељења два борца су успела да побегну и да се врате на положај бригаде где су обавестили команданта 4. батаљона о нападну четника на предстражно одељење и његовом заробљавању.

У тој ситуацији је штаб 3. српске бригаде наредио 3. и 4. батаљону да се одмах пребаце преко рукавца Дрине и окруже ову четничку групу.

⁴⁴ Архив ВИИ, кут. 733, бр. рег. 1027.

Батальони су одмах приступили извршењу задатака. Видевши да су окружени, четници су покушали да се по групама у једном чамцу пребаце назад на леву обалу Дрине. Међутим, намера им је брзо и лако откривена и прва група је ватром уништена на самој реци. Из те групе је само једна тројка успела да се пливањем врати на леву обалу АР^{не}- Главнина, јачине 91 четник, била је заробљена и пребачена на десну обалу реке. Четнички командант, потпуковник Лазаревић, при спровођењу у штаб бригаде покушао је да побегне, те су га спроводници при покушају бекства убили. Међу заробљеним четницима био је велики број официра и подофицира, који су имали намеру да у Србији изводе диверзантске акције. Истрагом над заробљеницима пронађен је материјал о четничким јатацима и људима на које су четници рачунали да им буду при помоћи и да им уреде базе за ирикривање. Пронађен је и штампани пропагандни материјал у коме се позивају Срби да беже у „Слободне српске планине“.

У овој акцији непријатељеви губици су износили: 3 погинула и 91 заробљен четник, а заплењено је 22 аутомата, 53 пушке, 12 пиштоља и други материјал.

Губитака код јединица 3. бригаде није било, а ослобођено је из заробљеништва предстражно одељење.¹¹

Од 5. до 9. марта 1945. године 3. српска бригада је провела у истом рејону без битних промена у распореду и значајнијих акција.

Ноћу између 9. и 10. марта једна непријатељева група јачине 20 Немаца и 40 четника пребацила се на десну обалу Арине, у рејону Грухоњића аде, ради стварања мањег мостобрана који би послужио за убацивање „командоса“ у Србију. Група је брзо откривена, а штаб 3. бригаде је наредио да се две чете одмах пребаце на острво и ликвидирају ову непријатељеву групу. Борба је почела 10. марта у 05,00 часова и трајала све до 15,00 часова истог дана. Непријатељ је давао огорчен отпор, који је подржаван артиљеријом са положаја на левој обали Арине. После дуже борбе непријатељ се нашао у безизлазној ситуацији, те је покушао да се врати на леву обалу Арине. Први чамац са тешким наоружањем, којим је једна група пошла назад, потопљен је

¹¹ Архив ВИИ, кут. бр. 737, бр. рег. 4/7. ;

ватром минобацача бригаде. Остала два чамца са четницима избушена су рафалима митраљеза на половини реке, те су се чамци са побијеним четницима отиснули низ Дрину. Касније су нађени насукани на десној обали Дрине код Скокића аде. Остатак Немаца пливањем је успео да се спасе и пређе на леву обалу Дрине.

Том приликом непријатељ је имао 38 мртвих, а из 3. бригаде су погинули Сава А. Арсић, рођен 8. септембра 1919. године у селу Каретишту, Милош М. Јовановић, рођен 21. октобра 1921. у Чачку и Вукоман Ж. Косић, рођен 8. децембра 1919. у селу Мешеву код Крушевца. У борби је 9 бораца 3. бригаде лакше рањено.¹²

У последњих месец дана борби 3. српска бригада у саставу 2. пролетерске дивизије извучена је са сремског фронта и упућена у распоред снага 2. армије НОВЈ, у чијем је борбеном поретку на Дрини (почетком феоруара 1945. године) била створена оперативна празнина на сектору Ковиљача — Јања.

У *првом делу* ових дејстава (од 9. до 12. фебруара) јединице 2. дивизије су извеле маршеве и избиле на одређене одсеке на реци Дрини, где су извршиле кратке пршгреме и брзо пребацивање на леву обалу реке. Ту је 3. српска бригада одмах ступила у дејство на левој обали реке.

У *другом делу* вођена су борбена дејства у рејону Муслиманског Шепка, где су од 14. до 18. фебруара 3. српска и 4. пролетерска бригада водиле жестоке одбрамбене борбе ради онемогућавања спајања јединица немачке 22. ловачке дивизије са снагама непријатеља у Бијељини. Трећа српска бригада је 13. фебруара прва извршила прелаз на леву обалу Дрине и у ноћи између 13. и 14. фебруара образовала и обезбедила мостобран за прелаз 4. пролетерске бригаде. Са 4. пролетерском бригадом одбила је све нападе и извршила више противианада на непријатељеве јединице које су обезбевале комуникацију. Од 14. до 18. фебруара, држећи чврсто положаје на линији к. 141 — к. 217 — Мусли-

¹² Архив ВИИ, кут. бр. 727, бр. рег. 4/7.

мански Шепак — Црквине — к. 225, бригада је пресекла комуникацију и спречила пробој непријатељевих снага ка Бијељини. Жестока борба огледа се у извршењу многих наизменичних обостраних јуриша и у више погинулих на обе стране. Да би непријатељ обезбедио комуникацију, био је принуђен да предузме напад и са севера (из Бијељине). Због напада непријатеља са овог правца 3. српска бригада је хитно била повучена на десну обалу Дрине, где је посела и организовала нови рејон одбране.

У трећем делу 3. српска бригада, на десној обали Дрине у борбеном поретку дивизије, узнемиравала је непријатеља дејством своје артиљерије, минобацача и др. тешког наоружања; убацивањем извиђачких и диверзантских група у непријатељев распоред и извршењем диверзија; нападима са јуришним групама. Истовремено, бригада је хватала и уништавала непријатељеве групе (првенствено четничке) при њиховом покушају да се кроз распоред бригаде убаце у њену позадину ради развијања разорних диверзантских делатности.